

תאריך עדכון: 12/3/2023

שם ומספר הקורס: תורת המוסר של קאנט

שם המרצה: נעם הופר

סוג הקורס: הרצאה / סמינר

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: ב'

שנת לימודים: תשפ"ד

אתר הקורס באינטרנט: Moodle

מייל: noamhoffer@gmail.com

שעות קבלה: בתיאום מראש

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרות הקורס - הכרות מעמיקה עם תורת המוסר, תוך דיון בטיעונים המרכזיים, הרקע ההיסטורי שלהם והשלכותיהם העכשוויות.

תוצרי למידה:

הכרת הרקע ההיסטורי לעמדותיו של קאנט על מוסר
הבנת המושגים יסודיים בתורת המוסר של קאנט
ניתוח וביקורת הטיעונים המרכזיים של בתורת המוסר של קאנט
הכרת המחלוקות העיקריות בפרשנות תורת המוסר הקאנטיאנית

ב. תוכן הקורס:

לתורת המוסר של קאנט השפעה ניכרת במחשבה על מוסר מאז פרסומה ועד ימינו. בקורס נעסוק בקריאה מעמיקה בכתביו של קאנט על תורת המוסר תוך עיון בשאלות כגון אפשרותה של תורת מוסר תבונית או פריורית כמניע להתנהגות אנושית, נוסחיו של החוק המוסרי העליון והקשר בין חרות ומוסר. נסיים עם כמה מחיבוריו של קאנט בפילוסופיה פוליטית ופילוסופיה של ההיסטוריה לגבי האפשרות ההגשמה של אידאלים מוסריים בהיסטוריה. נקרא מכל כתביו המרכזיים של קאנט בתורת המוסר: הנחת יסוד למטפיזיקה של המוסר (1785) ביקורת התבונה המעשית (1788) והמטפיזיקה של המוסר (1797), הדת בגבולות התבונה בלבד (1793) ועוד מספר חיבורים קצרים יותר.

מהלך השיעורים: לאחר מספר הרצאות פתיחה הקורס יתנהל כסמינר. התלמידים יכינו תגובות לחומר הקריאה לכל פגישה. לקראת סוף הקורס ישולבו מצגות של התלמידים ופגישות אישיות במידת הצורך כהכנה לכתיבת העבודה הסופית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת

	קאנט, מבוא היסטורי ביוגרפי, האידיאליזם הטרנסצנדנטלי	1
הנחות היסוד למטפיזיקה של המוסר פרק ראשון	מטרת העל של הספר 'הנחות היסוד למטפיזיקה של המוסר' המעבר מתפיסה יומיומית של מוסר לתיאוריה פילוסופית: מושגי הטוב, תבונה מעשית, החובה והערך המוסרי	2-3
הנחות היסוד למטפיזיקה של המוסר פרק שני	נוסחי הצו הקטיגורי: הגזירה של הנוסחים, דוגמאות לשימוש בהן והקשר בין הנוסחים	4-5
הנחות היסוד למטפיזיקה של המוסר פרק שלישי ביקורת התבונה המעשית: הקדמה ומבוא	חירות ומוסר, הביסוס של חופש הרצון	6-7
מטפיזיקה של המידות	השיטה של המידה הטובה, חלוקת המידות הטובות	8-9
"על הזכות-לכאורה לשקר מתוך אהבת אדם"	ישומים של אתיקה קאנטיאנית לעומת תורות מוסר אחרות	10
הדת בגבולות התבונה בלבד: ספר ראשון	הרוע הרדיקלי בטבע האדם	11-12
"מהי נאורות"	מאתיקה לפילוסופיה פוליטית	13
	סיכום הקורס	14

ג. דרישות קדם:

מבוא לפילוסופיה חדשה

ד. חובות / דרישות / מטלות:

בקורס זה יש חובת נוכחות. התלמידים ידרשו להכין תגובה קצרה לחומר הקריאה בפורום באתר הקורס. כהכנה לכתיבת העבודה הסופית התלמידים יציגו את הנושא שלהם בפני הכיתה.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

20% - השתתפות / תגובות על הקריאה

80% - עבודה סופית

ו. ביבליוגרפיה:

קריאת חובה (המאמרים זמינים אלקטרונית באתר הקורס):
קאנט, עמנואל, *ביקורת התבונה המעשית*, תרגום: שמואל הוגו ברגמן ונתן רוטנשטרייך, מוסד ביאליק, 1973 (קטעים)
קאנט, עמנואל, *ביקורת כוח השיפוט*, תרגום: שמואל הוגו ברגמן ונתן רוטנשטרייך, ירושלים: מוסד ביאליק, תשכ"ט 1969 (קטעים)
קאנט, עמנואל, הנחת יסוד למטפיזיקה של המדות, תרגום: מ. שפי, הוצאת מאגנס, תשמ"ד 1984
מהי נאורות? כתבים פוליטיים, תרגום: יפתח הלרמן-כרמל, רסלינג, 2009
"על הזכות-לכאורה לשקר מתוך אהבת אדם" (תרגום: ידי אורן), דחק - כתב עת לספרות טובה, כרך ז', 2016

קריאת רשות (ספרות משנית):
ברגמן, שמואל הוגו, הפילוסופיה של עמנואל קאנט, מאגנס, 1927.
יובל, ירמיהו, קאנט והפילוסופיה של ההיסטוריה, מאגנס, 1988.
ווד, אלן, קאנט, רסלינג, 2006
Johnson, Robert and Adam Cureton, "Kant's Moral Philosophy", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2019 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/spr2019/entries/kant-moral/>

ז. שם הקורס באנגלית:

Kant's Moral Philosophy